

Lezing ledendag

Tijd voor herstel

Amersfoort, 10 november 2023

Pieter Omtzigt

 msc

Inhoudsopgave

<u>Onze kandidaten</u>	5
<u>Grootste bestuurshervorming sinds 1848</u>	5
<u>Een grondwettelijk Hof</u>	6
<u>Een nieuw kiesstelsel met volksvertegenwoordigers</u>	6
<u>Beter toezicht: een nieuwe wet</u>	7
<u>Klokkenluiders beschermen</u>	7
<u>Niet meer sturen op modellen</u>	7
<u>Bestuurlijke hervormingen: de rijksdienst</u>	8
<u>Bestuurlijke hervormingen: brieven</u>	9
<u>Bestuurlijke integriteit</u>	9
<u>Functioneren Tweede Kamer: betere wetsbehandeling</u>	9
<u>Belastinghervorming</u>	10
<u>Grondrechten in de Tweede Kamer</u>	10
<u>Minderheidsregering</u>	10
<u>Bestaanszekerheid</u>	11
<u>Bestaanszekerheid echt bereikbaar maken: wonen, vaste arbeidscontracten, begrijpelijke sociale zekerheid</u>	12
<u>Bestaanszekerheid: energiezekerheid en voedselzekerheid</u>	12
<u>Voedselvoorraden en andere voorraden</u>	13
<u>Migratiebeleid</u>	13
<u>Studiemigratie beperken</u>	13
<u>Arbeidsmigratie beperken</u>	14
<u>Asielmigratie beperken</u>	15
<u>Europese samenwerking op veel terreinen</u>	15
<u>Grenzen aan de EU samenwerking: schulden</u>	16
<u>Grenzen aan de samenwerking: een opt-out</u>	16
<u>Grondwetswijzigingen en Europees Recht</u>	17
<u>Doorgesloten neoliberalisme terugduwen</u>	18
<u>Maatregelen tegen neoliberalisme: Private Equity</u>	18
<u>Maatregelen tegen dividendstrippen</u>	18
<u>Maatregelen tegen het doorstroomparadijs</u>	19
<u>De pensioenhervorming</u>	20
<u>Deelnemers krijgen zeggenschap over de hervorming</u>	20
<u>Geen eenmalige uitkering uit de pensioenpot</u>	20
<u>Huizen bouwen</u>	21
<u>Woningbouwcorporaties</u>	21
<u>Pensioenfondsen</u>	21
<u>Werkgevers</u>	21
<u>Initiatieven uit de samenleving</u>	22
<u>Twintig jaar scheefgroei rechtzetten</u>	22

Onze plannen om, samen met jou, Nederland te veranderen

Beste mensen,

Geweldig dat jullie vandaag allemaal gekomen zijn. We voelen verschrikkelijk veel energie in de zaal. We voelen de zin om Nederland te veranderen, om een nieuwe weg in te slaan na de doodlopende weg van de afgelopen jaren.

Een aantal weken geleden - ik kan het me bijna niet meer voorstellen - waren we nog met z'n drieën om de partij op te richten. Daarna vonden we 44 topkandidaten om samen Nederland te veranderen. En nu hebben we, binnen 3 weken, 7200 leden. Eva Brandemann vond ons niet jong genoeg, dus hebben ze vandaag Jong Sociaal Contract opgericht want ze vinden ons natuurlijk gewoon boomers.

Ons verkiezingsprogramma geeft nieuwe richtingen aan Nederland, want dat Nieuwe Sociale Contract hebben we nodig. We streven in onze statuten naar een nieuwe maatschappelijke ordening in het fysieke domein en in het digitale domein. Bij de overheid zelf en over de wijze waarop wij de samenleving en de markt ingericht hebben. We vragen wat van de overheid, maar we vragen ook wat van burgers. Wij denken dat je de samenleving alleen kunt veranderen als je dat niet alleen in Den Haag doet, maar als je dat ook in Enschede, Amersfoort, Maastricht of Dokkum doet. Wij vragen aan iedereen om mee te doen. Als vrijwilliger, in het gezin, in een politieke partij; alleen samen kunnen wij die overheid en de samenleving veranderen. Dat gaan we doen met, op dit moment 44 kandidaten, want het werk dat

we gaan doen is ingewikkeld. Het is ingewikkeld om het landsbestuur opnieuw vorm te geven.

Onze kandidaten

Wat was ik blij toen ik zag wat voor mensen zich bereid hadden gevonden! Dat zijn allemaal mensen die hun carrière gaan onderbreken om de publieke zaak te dienen. Caspar Veldkamp was ambassadeur in Griekenland toen de immigratiecrisis speelde in Turkije, en in Israël. Wat ben ik blij dat hij mede het immigratiebeleid gaat vormgeven. Judith Uitermark zorgde ervoor dat mediation een vast onderdeel werd in het strafrecht, zodat dat niet meer alleen maar gaat over straffen maar ook over herstel van verhoudingen.

Agnes Joseph heeft ons in de Kamer tien keer uitgelegd waarom de nieuwe pensioenwet niet goed werkt, maar mijn collega's luisterden nooit. Dus zij gaat nu helpen om dat alsnog te repareren, na gekozen te zijn tot actuaris te zijn van het jaar. Ze was werkzaam bij een van de grootste verzekeraars van Nederland.

Sandra Palmen-Schlangen hield haar rug recht in het toeslagenschandaal en waarschuwde al in 2017 in de nu beroemde memo-Palmen. Wat was het fijn geweest als er toen naar haar geluisterd was.

Dit zijn mensen die weten wat het is om je rug recht te houden wanneer de wind even uit de andere hoek waait. En dat zullen we keihard nodig hebben.

Grootste bestuurshervorming sinds 1848

En wat gaan we dan doen? We gaan ten eerste het bestuur in Nederland hervormen, met de grootste hervorming die wij sinds 1848 in ons staatsbestel gezien hebben. De problemen van de afgelopen jaren waren geen toevalligheden, het

toeslagenschandaal en het gasschandaal waren geen ongelukjes. Ze kwamen voort uit de manier waarop wij de staat ingericht hebben, met een gebrek aan macht maar vooral een gebrek aan tegenmacht, aan controle, meekijken, dingen samendoen.

Dat betekent dat het probleem niet in de bestuurscultuur zat, maar in de inrichting van de staatsinstellingen.

Een grondwettelijk Hof

Dat is waarom wij streven naar een Grondwettelijk Hof, want we hebben een mooie grondwet met onze klassieke grondrechten. Maar wanneer wetten niet voldoen aan die grondrechten, heeft u er niks aan. Landen als Frankrijk, Duitsland, Italië en België hebben een Grondwettelijk Hof, Nederland niet. Wij gaan er een opzetten.

Een nieuw kiesstelsel met volksvertegenwoordigers

Het Nederlandse kiesstelsel is ongeveer honderd jaar onveranderd. Honderd jaar geleden hadden we natuurlijk een belangrijke hervorming: eerst algemeen mannelijk kiesrecht in 1917 en daarna ook vrouwenkiesrecht in 1919. Tegelijkertijd werd het kiesstelsel hervormd en kregen we landelijke lijsten, maar die leidden ertoe dat politieke partijen en vooral de partijleiders kunnen bepalen wie er op de lijst komt en wie niet. Als je als politicus uit de pas loopt, en soms heb ik het gevoel dat ik dat wel eens gedaan heb, dan kan een politieke partij ervoor kiezen dat je niet langer kandidaat bent.

Toen in Groningen de bodem trilde en de gasproductie verhoogd werd, waren de Kamerleden uit de regeringspartijen niet zo moedig om op dat moment te zeggen: ik sta voor de inwoners van Groningen en ik vind dat de gasproductie ten minste omlaag moet. Het was een coalitie/oppositie-ding, terwijl het iets had moeten zijn van

volksvertegenwoordigers. Om ervoor te zorgen dat we weer volksvertegenwoordigers hebben, willen we het kiesstelsel hervormen waardoor elke provincie een aantal Kamerleden krijgt die beter contact houden met hun lokale kiezers.

Beter toezicht: een nieuwe wet

Het toezicht faalde. Er was geen toezicht op de Belastingdienst tijdens het toeslagenschandaal; dat is er nu wel. De toezichthouder op het Gronings gas, de SODM, wilde wel ingrijpen maar mocht dat niet. De afgelopen twee jaar hebben wij, met een kleine groep mensen in Den Haag, een heel kleine groep; we hebben vier mensen in dienst en we proberen Nederland te veranderen - voorstellen geschreven voor een nieuwe wet op de Rijksinspecties. Die wet gaat niet alleen over de schandalen in het verleden. Waarschijnlijk zullen de top van Chemours of de top van Tata zich iets meer zorgen maken. Want het toezicht in Nederland is niet op orde. Wij hebben de concrete voorstellen.

Klokkenluiders beschermen

En we hebben ook de voorstellen om klokkenluiders beter te beschermen. U heeft waarschijnlijk gezien dat ik daar in de Raad van Europa al vijftien jaar voorstellen voor gedaan heb. Ik sprak met Snowden en Assange, want deze mensen worden vermalen terwijl ze heel relevante problemen aan het licht brengen. Zij zullen beschermd worden met een vernieuwde klokkenluiderswet.

Niet meer sturen op modellen

We stoppen met het sturen op modellen. Als econometrist kun je me 's nachts wakker maken voor leuke modellen; economische modellen. Maar de manier waarop wij

denken dat je stikstof kunt vormgeven met het Aerius-model, kun je niet gebruiken voor vergunningen. Dat zegt zelfs het RIVM. Toch wordt het nu gebruikt om bedrijven op te kopen voor miljarden.

En de CPB- en PBL-modellen; wij denken als enige land ter wereld dat je banen creëert door je fiscale stelsel. Daar moet u over nadenken. Er wordt bij de doorberekening gedacht dat je geen banen creëert omdat je goed macro-economisch beleid voert of zorgt dat bedrijven een fatsoenlijk ondernemersklimaat hebben. Er wordt gedacht en gemodelleerd dat je die banen alleen creëert door fiscale prikkels. Het gevolg is dat we elke verkiezing weer meer en hardere prikkels bij belastingen en toesalgen introduceren die een aantal Nederlanders ervaart als een waar spijkerbed als het even tegenzit in je leven. Daar moeten we mee ophouden.

We hebben gezien in coronatijd hoe wij blind naar de modellen keken en in december 2021 een lockdown invoerden, wat geen enkel ander land deed. Maar ja, het kwam uit het model van het RIVM. De rest van de wereld keek uit het raam en zag dat het wel meeviel met die Omicronvariant.

Wij gaan dat anders doen en we gaan kijken naar de werkelijkheid, die complex is, we gaan niet kijken naar slechts wiskundige dingetjes. We gebruiken modellen alleen wanneer dat verantwoord is.

Bestuurlijke hervormingen: de rijksdienst

We gaan de Rijksdienst hervormen, die nu te veel gebaseerd is op consultancy en management. Ambtenaren die zeer inhoudelijk gedreven zijn moeten de mogelijkheid krijgen om de ingewikkelde problemen van Nederland op te lossen. Bij Verkeer en Waterstaat of bij de Belastingdienst. Dat betekent ook dat wij weg willen van de Algemene Bestuursdienst die op dit moment vooral leidt tot het managen van

managers. Ja, de overheid heeft een aantal managers nodig. Maar ook juist die vakinhoudelijke mensen die bewust voor het publieke domein gekozen hebben.

Bestuurlijke hervormingen: brieven

We gaan ervoor zorgen dat op elke brief met rechtsgevolgen (beschikkingen) die u van de overheid krijgt - dat zijn er soms een beetje veel - contactgegevens staan van een ambtenaar. Dan kunt u bellen of mailen. En als die brief onleesbaar is, is er een loket, wellicht bij de Ombudsman, waar u kunt vragen of die herschreven kan worden. Want als u hem niet begrijpt, zou het kunnen zijn dat tienduizend anderen diezelfde brief ook niet begrijpen.

Bestuurlijke integriteit

We gaan integriteitsnormen afdwingen bij politici. We willen een draaideurverbod, er komt een afkoelperiode voor politici en we gaan een lobbyregister invoeren; Nederland moet veel onafhankelijker zijn.

Functioneren Tweede Kamer: betere wetsbehandeling

Maar we kijken ook naar onszelf, als Tweede Kamer, want wij hebben niet optimaal gefunctioneerd. In de laatste week van de oude Tweede Kamer hebben wij plenair in een halve dag zeventien belastingwetten behandeld. Over bepaalde wetten is geen enkele vraag gesteld en daarvoor is er in de commissie twee dagen over gesproken. Wij moeten onze kerntaak serieus nemen. Wij als Kamerleden dienen een wet artikel voor artikel te behandelen. Dat zal niet altijd veel publiciteit opleveren, dan moet je maar een tweet doen. Maar het levert wel betere wetgeving op en minder burgers zullen daardoor in de problemen komen. Dus we gaan wetten weer artikelsgewijs behandelen.

Belastinghervorming

We gaan beginnen met het proces van belastinghervorming. Dat zal een lang proces zijn, net als bij het Grondwettelijk Hof, waar u zeker vijf jaar voor moet uittrekken. Er zullen eerst nieuwe verkiezingen moeten plaatsvinden. Tot nu toe dachten wij in de Tweede Kamer belastingen te hervormen door een motie in te dienen waarin we alle toeslagen afschaffen en dat het daarmee geregeld is. Het is ingewikkelder. Het samenspel tussen de belastingen, toeslagen en het minimumloon is zo ingewikkeld, dat je dat je het in onderlinge samenhang moet oplossen en ook moet wachten tot de Belastingdienst voldoende IT-capaciteit heeft. Want wij hebben als politici te veel gevraagd van de Belastingdienst. Maar dat gaan we vanuit de Kamer gewoon vormgeven, met een speciale commissie die deze hervorming stap voor stap gaat vormgeven.

Grondrechten in de Tweede Kamer

Voor een beter bescherming van de grondrechten hoeven we niet te wachten op een Constitutioneel Hof. Het is de kerntaak van Kamerleden om elke wet aan de grondwet te toetsen. Kamerleden leggen niet voor niets de eed of de gelofte op de Grondwet af. Ons parlement is het enige ter wereld dat dit eigenlijk niet doet en er geen speciaal mechanisme voor heeft. Door niet te toetsen aan de mensenrechten uit de grondwet komen mensen in de problemen. Dat gaan we vanaf 6 december dus gewoon doen: we richten een mensenrechten en grondwetcommissie op.

Minderheidsregering

Wij gaan voor een politiek van de inhoud. Dat betekent dat we ook eens moeten denken aan een minderheidsregering. Wanneer een regering overtuigd is dat de

plannen goed zijn voor Nederland worden ze gewoon voorlegt aan beide Kamers. Dat betekent ook dat de oppositie niet zomaar meer 'nee, nee, nee' kan zeggen, maar de voorstellen inhoudelijk gaat behandelen. Als geen enkele oppositiepartij bereid is om het wetsvoorstel te steunen, is het gewoon slecht en zal het geen wet worden. Dat is de essentie van de democratie en kan leiden tot gezonde verhoudingen.

Bestaanszekerheid

Dit is het eerste stuk van ons programma: goed bestuur. Dat gaat samen met bestaanszekerheid, een van de grondwettelijke taken. Artikel 20 van de grondwet stelt: de bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid.

Dat staat er al sinds 1983, maar het is verwaarloosd. Het Rode Kruis stelt dat er 400.000 mensen in onzichtbare voedselnoed zijn in Nederland. Dat was twintig jaar geleden niet zo. Er zijn 390.000 huishoudens zonder huis. Dat was twintig jaar geleden ook niet zo. In oktober 2021 heb ik een motie ingediend: definieer opnieuw of het bestaansminimum toereikend is. Dat leidde een paar maanden geleden tot een rapport; het blijkt niet toereikend te zijn voor een aantal groepen, zoals we al vermoedden. De regering heeft actie ondernomen en het minimumloon een stuk verhoogd, de huurtoeslag verhoogd en ook het kindgebonden budget. Ik denk dat de regering daar goed beleid gevoerd heeft. Wij zullen dit elke vier jaar moeten doen, constant bekijken of het bestaansminimum klopt en mensen met hun geld een normaal menswaardig leven kunnen leiden.

Bestaanszekerheid echt bereikbaar maken: wonen, vaste arbeidscontracten, begrijpelijke sociale zekerheid

Maar de plaatjes over bestaanszekerheid zijn wel een beetje theoretisch. Ze gaan ervan uit dat u een betaalbare huurwoning van de woningbouwcorporatie kunt krijgen. Maar als u tien jaar op een wachtlijst staat, betaalt u in plaats van € 600, een huur van € 1100 in het zogenaamde middensegment. Bijna onbetaalbaar. Dat betekent dat we moeten streven naar vaste arbeidscontracten. In Nederland heeft slechts ongeveer 60% van de mensen een vast arbeidscontract, in andere landen is dat veel hoger. Dat biedt een vorm van zekerheid, daarvoor gaan we de arbeidsmarkt hervormen. En mensen moeten weten waar ze recht op hebben. Zelfs politici snappen het toeslagenstelsel niet meer, maar we verwachten wel van bijstandsgerechtigden dat ze alle regels uit hun hoofd kennen. Dat kan niet langer.

Bestaanszekerheid: energiezekerheid en voedselzekerheid

Maar bestaanszekerheid gaat over meer. Kunt u de energierekening nog betalen en is er ook energie als er stress is op de markten? Met het Gronings gas hebben we ongelooflijk dom beleid gevoerd. We hadden al het gas verkocht en toen er een crisis op de gasmarkt kwam, moesten we het tegen woekerprijzen op de internationale markt inkopen. Bestaanszekerheid betekent dat de overheid langetermijnbeleid gaat vormen voor voedselzekerheid en energiezekerheid. Als wij gas gaan winnen in de Noordzee, moeten we ons best doen dat het gas beschikbaar komt voor Nederlandse huishoudens tegen een redelijke prijs. Want verwarming is een eerste levensbehoefte.

Voedselvoorraden en andere voorraden

We zorgen dat Nederland beter voorbereid is. De enige voorraden die we hebben, zijn olie en diesel. Dat zijn net die fossiele brandstoffen waar we vanaf willen.

En we hebben natuurlijk ook gasvoorraden. Maar we hebben in Nederland geen voedselvoorraden meer. Als het even tegenzit en het betalingsverkeer uitvalt, hebben we ook onvoldoende cash geld op voorraad. We hebben te weinig gewerkt aan langetermijnvoorraden van water. Internet is nog steeds geen basisvoorziening, maar ik kan u verzekeren dat als het internet uitvalt, de samenleving vrij snel vastloopt. Zulke zaken moeten we ook scharen onder bestaanszekerheid. Het is de taak van de overheid om niet alles aan de markt over te laten, maar ook te bedenken wat er gebeurt als de markt een dag niet functioneert. Dat gebeurde bij de coronacrisis. Maar de volgende crisis zal altijd anders zijn de laatste. Het blijft constant werken aan bestaanszekerheid, het is een ingewikkelde agenda, maar ik zal er steun voor zoeken. We gaan die hervormingen waarmaken.

Migratiebeleid

Dan kom ik op migratie, misschien wel een van de meest spannende onderwerpen.

We doen in Nederland alsof we geen migratiebeleid voeren en dat is precies het allerdomste wat je kunt doen.

Studiemigratie beperken

Als je goede universiteiten hebt, en die hebben we, en je laat ze bijna exclusief in het Engels onderwijs geven, en je voert een beurzenstelsel in, waarvan uit een gerechtelijke uitspraak van eind augustus, blijkt dat elke student uit de EU en de Europese Economische Ruimte recht heeft op de basisbeurs en velen ook op de

aanvullende beurs - ik zou een aantal collega's willen vragen om dat uit te leggen
aan de pechgeneratie - dan krijg je 40% buitenlandse studenten in de instroom bij de universiteiten. En dan zegt VNO/NCW over tien jaar: ik wil graag expats want ik heb te weinig technici. Ja, we hadden genoeg plekken voor technici aan de universiteiten, maar we hebben onze eigen jongeren niet goed opgeleid. Wat was daar precies de zin van? We zorgen ervoor dat er voldoende studieplekken zijn aan universiteiten en hogescholen. We zorgen ervoor dat het onderwijs goed is. En Nederlands wordt weer de standaard voertaal

We zorgen er dus voor dat studiemigratie niet iets is wat ons per ongeluk overkomt. En we gaan Mbo-studenten, die keihard nodig met hun kennis en vaardigheden, veel beter waarderen.

Arbeidsmigratie beperken

Hetzelfde geldt voor arbeidsmigratie. We bouwen soms distributiecentra voor het buitenland, waar alleen buitenlanders werken. Kunnen wij alsjeblieft bedenken hoe wij willen dat onze eigen economie eruitziet? We moeten ons soms te schamen voor de arbeidsomstandigheden waaronder deze mensen werken, daar moet beter toezicht op gehouden worden. Dat doen we ook voor onze Europese partners.

En hoe raar is het dat wij aan de bovenkant een 30%-regeling hadden waarvan 100.000 mensen gebruik konden maken? Als de persoon recht had op deze regeling omdat hij verder dan 150 km uit het buitenland komt, en die persoon verdient, net als u, € 5000 per maand, dan krijgt die persoon € 1500 daarvan belastingvrij. Hij betaalt slechts belasting over € 3500 per maand. Die persoon heeft een 15 - 20% hoger netto-inkomen voor hetzelfde werk dan een Nederlander die dezelfde functie vervult. Waarom doen we dit in Nederland? En waarom zijn we verbaasd dat er, als we dit

ongericht doen, grote groepen hier komen? Het is ook oneerlijk en daarom hebben we deze regeling een stukje uitgekleet. Daar sta ik nog steeds volledig achter, hoeveel bedrijven daar ook over bellen.

Asielmigratie beperken

Ook bij asielmigratie moeten we de werkelijkheid onder ogen zien. Op dit moment gaat het niet meer zo.

Ik kijk naar Duitsland, waar de regering van de liberale FDP, de linkse Groenen en de sociaaldemocratische SPD, samen met de christendemocratische CDU/CSU, deze week een migratieakkoord bereikt heeft. Zij willen werken aan strengere maatregelen zoals mensen aan de grens van de EU opvangen en de asielaanvraag afhandelen in een derde land. Mensen moeten in Duitsland langer wachten voordat zij recht hebben op een volledige uitkering.

Duitsland heeft al een tweestatusstelsel, waarbij je mensen die politiek vluchten meer rechten geeft dan mensen die hier in principe tijdelijk komen vanwege oorlog. Dat kunnen we in Nederland ook.

We dienen na te denken hoe we de asielmigratie houdbaar houden, dat kunnen we ook met een brede coalitie. Het hele idee dat dit een links-rechtsverhaal zou zijn, is onzin. Het zou goed zijn als de Nederlandse regering met de Duitse en Belgische regeringen, en misschien ook Denemarken, samen optrekt om te kijken hoe wij een menswaardig asielbeleid kunnen voeren en tegelijk een asielbeleid kunnen voeren dat Nederland kan dragen.

Europese samenwerking op veel terreinen

Europa zal niet alleen op migratie moeten samenwerken, maar op heel veel andere

terreinen. De veiligheid van ons continent is niet zo onzeker geweest sinds het einde van de Koude Oorlog. U heeft gezien dat ik de afgelopen 19 jaar lid geweest ben van de Raad van Europa. Als er in Malta wat aan de hand is en er een journalist vermoord wordt, doe ik onderzoek omdat ik denk dat het belangrijk is om bij elkaar te kijken. Het onderzoek was een van de oorzaken van een regeringscrisis daar. De corruptie in de Raad van Europa van Azerbeidzjan dat een aantal collega's had omgekocht, heb ik samen met mijn collega Frank Schwabe uit Duitsland aangepakt. Die samenwerking zullen we in Europa altijd moeten zoeken, op heel veel terreinen.

Grenzen aan de EU samenwerking: schulden

Maar die samenwerking kent grenzen, ik geef er twee aan. Eén, en dit zeg ik ook richting Klaas Knot, géén gemeenschappelijke schulden. U deelt niet de hypotheek met de buurman of buurvrouw, maar we vinden het wel normaal dat we gezamenlijke schulden zouden aangaan? Als je een schuldencrisis wilt krijgen, moet je vooral eerst heel veel gezamenlijke schulden aangaan. Dat wil ik de toekomstige generaties niet aandoen.

Grenzen aan de samenwerking: een opt-out

En twee, wij zullen altijd zoeken naar samenwerking met onze collega's in Europa, maar wanneer het Nederlandse belang écht op het spel staat, en we komen er ook na heel hard proberen echt niet uit, dan kan het zijn dat je ooit aan een Europees project niet meedoet. Dat is Denemarken wel eens gebeurd. Dat betekent dat wij ook bereid zijn om in dat extreme geval een opt out te nemen en een keer niet mee te doen aan de Europese regels.

Grondwetswijzigingen en Europees Recht

Er is nog een heel belangrijk punt in Europa, wij zullen voorstellen doen om de grondwet te wijzigen. Het Grondwettelijk Hof hebben we eerder behandeld. En wij waarderen het Koningshuis zeer als symbool van nationale eenheid, maar dat stukje in de grondwet waarin staat dat de Koning geen inkomstenbelasting betaalt, past niet in de 21ste eeuw dus dat gaan we proberen eruit te halen.

Maar er is een derde grondwetswijziging die veel fundamenteeler is. Sinds het Van Gend & Loos-arrest gaat de Europese wetgeving boven de Nederlandse wetgeving: wij zijn verplicht deze te implementeren. Als een Nederlandse minister in Europa akkoord gaat met een nieuwe wet, dan is die wet meestal twee jaar later bindend van toepassing in heel Nederland, of het een verordening of een richtlijn is. Het is een dwingend Europees recht. Een Nederlandse wet moet eerst worden aangenomen door de Tweede Kamer en dan door de Eerste Kamer. Maar als de Tweede Kamer tegen de regering zegt: u mag niet akkoord gaan met deze wet uit Europa, dan gebeurde het de afgelopen tijd regelmatig dat de regering tóch akkoord ging. Er is vandaag bijvoorbeeld een akkoord bereikt over de Europese digitale identiteit; daar was de Tweede Kamer tegen. Maar mevrouw Van Huffelen stemde gewoon vóór in Europa. En dan wordt het dwingend recht in Nederland tegen de wil van de Kamer.

Overigens kan het nog steeds gebeuren als Nederland tegenstemt, want er is Europese wetgeving waarvoor unanimititeit is. Maar er is heel veel wetgeving waarvoor een gekwalificeerde meerderheid geldt. Dus je kunt als Tweede Kamer nog steeds verliezen, maar het is wat mij betreft onbestaanbaar dat de regering instemt met wetgeving waarmee de Kamer niet wil instemmen.

Het tweede voorbeeld is 'client sight scanning', wat betekent dat als u een foto op whatsapp zet, de overheid gaat kijken of dat kinderporno is. Dat is eigenlijk een grote

inbreuk op de versleuteling. Daarvan heeft de Kamer gezegd, daar moet u niet mee instemmen. Minister Yeşilgöz vindt dat ze daar wél mee kan instemmen in Europa. Zo werkt het niet in een democratie.

Doorgeschoten neoliberalisme terugduwen

Ik heb u gezegd dat we te maken hebben met een doorgeschoten neoliberalisme. We streven naar een nieuwe maatschappelijke ordening in het fysieke en digitale domein. We willen naar een Rijnlands model met een groter evenwicht tussen arbeid en kapitaal en waar meer gestuurd wordt op de lange termijn dan op de kwartaalcijfers. We gaan concrete stappen zetten om het doorgeschoten neoliberalisme een stukje terug te duwen.

Maatregelen tegen neoliberalisme: Private Equity

Private equity dient geen plek te hebben in de zorg, bij huisartsenpraktijken, dierenartsenpraktijken en de kinderopvang. In de lucratief belangregeling zitten gaten als je dit vanuit het buitenland met geleend kapitaal doet, dat wordt daarvoor aangepast. De ondernemingsraad, die nu alleen informatierecht heeft als een onderneming overgenomen wordt met een grote hoeveelheid geleend kapitaal, dient wat ons betreft instemmingsrecht te krijgen zodat werknemers ook hun eigen positie kunnen beschermen bij dat soort overnames. Wij zullen de toezichthouders vragen welke regels zij nodig hebben. Bij dierenartsen zouden bijvoorbeeld maximumprijzen nodig kunnen zijn.

Maatregelen tegen dividendstrippen

We zullen de dividendstrippers aanpakken: mensen die met handige manieren onder

de dividendbelasting uitkomen en daar miljarden winst mee maakten. In Denemarken is dat gat in de wetgeving gedicht en dat levert een miljard op. Wij willen de Deense wet invoeren zodat ook hier dat geld een betere bestemming vindt.

Maatregelen tegen het doorstroomparadijs

Door de Amsterdamse Zuidas stroomt nog jaarlijks vierduizendmiljard euro. Dat is € 250.000 per persoon per jaar. Als dat Nederlandse winst was, hadden wij nu niet de discussie gehad over ons minimumloon. Nederland is nog steeds een doorstroomparadijs en dat doet zij ten koste van andere landen. Als wij het over internationale solidariteit hebben, moeten we er ook voor zorgen dat andere landen in staat zijn om belasting te heffen waar zij dat dienen te heffen. Dat betekent dat financiële stromen gewoon kunnen plaatsvinden waar bedrijven die nodig hebben, maar niet om belastingontwijking te faciliteren.

Vaste arbeidscontracten worden weer de norm. Familiebedrijven krijgen ruimte En we zullen eraan werken dat vaste arbeidscontracten standaard worden. Dit gaat niet alleen meer ruimte geven aan arbeid, maar ook aan het mkb en familiebedrijven, die wel op een normale manier bezig zijn met de langetermijn. Zij worden nu soms links en rechts ingehaald door dit soort snelle constructies. Juist omdat zij de ruggengraat van de economie vormen, en vaak niet de belastingvoordelen of de subsidies bij het klimaatbeleid krijgen die de grote bedrijven krijgen, zullen wij het beleid veranderen zodat zij gewaardeerd worden op de waarde die zij hebben voor de Nederlandse samenleving.

De pensioenhervorming

De pensioenhervorming gaat over ongeveer vijftienhonderdmiljard euro. De sociale partners zijn een nieuw contract overeengekomen, niet mijn favoriet, maar de sociale partners gaan daarover dus staat dat in de wet.

Deelnemers krijgen zeggenschap over de hervorming

Uw oude pensioenrechten worden verplicht omgezet in nieuwe als de bestuurders het willen. Het gaat gemiddeld om € 100.000 voor elke Nederlandse werknemer. Voor jongeren misschien om € 5.000 maar als u dicht tegen de pensioenleeftijd aan zit en een redelijk inkomen had, kan het ook om honderdduizenden euro's gaan. Dat wordt omgezet van de middelloon- of eindloonregeling die u heeft, naar een persoonlijk pensioenpotje. Dat leidt ertoe dat het sneller omhoog gaat als het goed gaat, en sneller omlaag als het niet goed gaat op de financiële markten. Dat mogen sociale partners voorstellen, maar u mag in Nederland overal over meebeslissen – behalve als uw hele pensioen omgezet wordt. Wij willen die pensioenwet aanpassen zodat er collectief besloten wordt door de deelnemers of een pensioenfonds wel of niet de oude pensioenrechten omzet. Dan kan het zijn dat een cohort daarvan afziet, want waarom zou u boven de 80 jaar nog uw pensioenrechten omzetten? Dat hoort bij echte inspraak van mensen.

Geen eenmalige uitkering uit de pensioenpot

Eenmalig geld uit je pensioenpotje halen is onverstandig; dat is voorgesteld door alle liberale partijen. Maar vooral mensen met een wat lager inkomen die een keer in hun leven € 10.000 krijgen en daarvan weer € 8.000 moeten terugbetalen aan toeslagen en belastingen, zullen het vertrouwen in de overheid en de samenleving definitief

kwijt zijn. Als dat niet opgelost wordt, gaan wij onder geen beding akkoord met die eenmalige afkoop. Wij zullen letten op de gevolgen voor mensen.

Huizen bouwen

We gaan huizen bouwen, en daarbij is het niet óf, óf, óf, maar zal het én én moeten zijn met de enorme nood die er is.

Woningbouwcorporaties

We zullen de woningbouwcorporaties, die ooit 60 tot 70.000 huizen per jaar bouwden en nu nog maar 15 tot 20.000, helpen om dat weer op peil te brengen zodat er veel meer betaalbare huurwoningen komen. Wij waren het enige land ter wereld waar de regering van VVD en PvdA een verhuurdersheffing invoerde. Dat was een speciale belasting op betaalbare huurwoningen, de beste manier om geen betaalbare huurwoningen meer te krijgen.

Pensioenfondsen

Wij gaan praten met de pensioenfondsen; wat heeft u nodig om in het iets duurdere segment voldoende te bouwen op de langere termijn.

Werkgevers

We gaan ook kijken naar werkgevers die vroeger woningen bouwden voor hun personeel, zoals Philips in Eindhoven of Stork in Hengelo. En ziekenhuizen die verpleegstersflats hadden, scholen met een woning voor de bovenmeester.

Initiatieven uit de samenleving

Er kan van alles gedaan worden om dat terug te krijgen, ik wil dat gesprek aangaan met de samenleving. Wat heeft u ervoor nodig om dit te doen? En als er lokale initiatieven zijn om een nieuw soort woningbouwvereniging op te richten, want zo zijn alle corporaties ooit begonnen, moeten zij de ruimte krijgen. De regering pakt de regie en zorgt voor minder regels en voor het tijdig aanwijzen van bouwlocaties. Bouwen gaat een absolute topprioriteit zijn.

Twintig jaar scheefgroei rechtzetten

Tot slot; wat in twintig jaar scheefgegroeid is, gaan wij niet rechtzetten met een snelle belofte over belastingverlaging of minder migratie, wat andere partijen wel eens gedaan hebben. Wij hebben een lastige, moeilijke weg gekozen. Maar ik ben zo blij dat we niet alleen een ontzettend goed team van kandidaten hebben, maar ook u, want u bent geen passief toehoorder. Als u denkt dat wel te zijn, dan ga ik u aanspreken op het Sociale Contract dat van u vraagt dat u meedoet, dat u vrijwilliger bent, dat u misschien wel zo'n nieuwe woningbouwvereniging gaat oprichten. Het gaat van u vragen dat u misschien wel bij een van de groepjes van onze fractie betrokken bent om die wetsvoorstellen mee door te lezen, artikel voor artikel. Of dat u meewerkt aan integratie van nieuwkomers. Als dat niet gebeurt, is ons project kansloos. Maar wat ik hier vandaag zie, geeft mij hoop dat we dit echt, echt samen kunnen doen. Want ik vraag u: ga het doen in uw wijk, ga het doen als vrijwilliger bij uw voetbalvereniging, ga het doen in de politiek. Help mee dat nieuwe bestuur vorm te geven. Landelijk, in Europa en in de provincies waar u straks andere leden van Nieuw Sociaal Contract gaat leren kennen zodat u samen die plannen kunt maken.

Dit gaat zo snel; als ik deze zaal drie weken geleden had geboekt, zaten we hier met

z'n vijven die lid waren van deze vereniging. Nu is de zaal al helemaal vol, gevuld met het idee dat verandering noodzakelijk is. Zo ver zijn we gekomen in drie maanden.

We hebben de hoop en de plannen voor verandering. Verandering van het openbaar bestuur, verandering voor bestaanszekerheid, verandering om de mens weer centraal te stellen en om de markt een klein stukje terug te duwen. Met die ideeën en met het enthousiasme dat ik vandaag van u gezien heb, kunnen we het doen en zijn wij in staat om Nederland dit aanbod te doen.

Op 22 november vragen we Nederland of ze hiervoor kiezen, of niet. Ik heb er vertrouwen in.

